

นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา

POLICY AND CULTURAL TOURISM MANAGEMENT OF CIVIL STATE IN LANNA

พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์^๑ Poonsarp Ketveeraphong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา ๒. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชารัฐในล้านนา ๓. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ในจังหวัด เชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัด เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยว ๓ ท่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓ ท่าน เจ้าอาวาส ๙ รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ๑๕ รูป/คนผลการวิจัย พบว่า

๑. นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ ๒ เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสานพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายกรท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐ ใน ๓ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์ที่ ๓ การบริการจัดการท่องเที่ยว และ เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ครอบคลุมระยะเวลาถึง ๓ ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด

๒. นโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา ในภาพรวมในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัด พบว่า ทั้งสามจังหวัดได้

^๑ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.

ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งพัฒนาตามนโยบายภาครัฐมาตามลำดับ โดยจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับพระสงฆ์คณะกรรมการวัด โยมอุปัฏฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการทำงานบุญของวัด และเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยวัดที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนในการพัฒนาที่น้อยมากและยังไม่ครอบคลุมที่ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่อการเพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐

๓. การวิเคราะห์ผลนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาธิรัฐในล้านนาเชิงเอกสาร พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชาธิรัฐ ซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ วิเคราะห์ผลในเชิงพื้นที่รายจังหวัดได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน และจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน สถานศึกษา ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุปัฏฐากวัดเป็นสำคัญ ภาครัฐยังไม่มิ่งงบประมาณสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรง

คำสำคัญ: นโยบาย, การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ประชาธิรัฐ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the policy and cultural management of civil state in Lanna, 2) to study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna and 3) to analyze the cultural management of civil state in Lanna. This research was a qualitative by used document and in depth interview in the Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province. The sampling groups were 15 persons as the Director of Tourism 3 persons, the Local Administrative Organization 3 persons and the Abbot 3 persons.

The results of the research were found as follows;

1.The result of the study the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna found that the government had focus about the tourism of the country by had made two frames as policy conduct of power cooperation of civil state, tourism and the Thai tourist strategy on 2015-2017. There were three strategies as 1) the tourist marketing, 2) the trade development and tourist service and 3) the service of tourist management. The government had not only used these three strategies but all so the sufficient economic principles to solve the problem by emphasizing the economic, occupation, income, cooperate and strong community division. The government had made the Thai tourist strategy three years continuously (2015-2017) and up to the present time it had made the visions, goals, missions and indexes.

2.The result of the study of the policy and strategic development of tourism management of civil state in Lanna in overall found that Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management respectively that they conducted by themselves by joining the Buddhist monks, the monastery committee, patron of Buddhist monk and had used the budget of the monastery and come from the donation of the tourist and the school had taught the English to the guide. In part of the public section had a few development that was not covered as the advertising the tourism policy on 2015, income increasing, spread the income to the Local, the Thai's qualitative

development and the value added making about Thai tourism including the making strategy on 2015-2017.

3. The result of documentary analyze of the cultural management of civil state in Lanna found that it had conducted the policy and the cultural management of civil state in Lanna that they also brought the sufficient economy principle to guide for solving the problems as economic, occupation, income, cooperation and strong community. It had also matched the tourism policy of government that announced the year of tourism on 2015 and the government had made the Thai's tourism strategy on 2015-2017. In part of Chiang Rai, Nan and Chiang Mai Province had conducted the cultural tourism management by itself by cooperating of Buddhist monk, monastery committee, the local wisdom and the school. They had used the budget of the monastery and the money of the tourist who donated to the monastery and patron of Buddhist monk. In term of the public sector had not direct supported of the budget for cultural tourism management.

Key words: Policy, The cultural tourism management, Civil state

บทนำ

เป็นที่เข้าใจกันว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะเป็นเส้นทางสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในหลายๆประเทศ รวมทั้งประเทศสังคมนิยมที่เริ่มเปิดประเทศใหม่ เช่น ในกลุ่มประเทศอินโดจีนและกลุ่มประเทศในยุโรปตะวันออก ต่างมุ่งให้การท่องเที่ยวเป็นภาคบุกเบิกที่จะนำผลประโยชน์ทั้งหลายมาสู่เศรษฐกิจของประเทศด้วยการลงทุนที่ไม่สูงนัก โดยหวังว่าการท่องเที่ยวจะดึงดูดเงินตราจากต่างประเทศ ทำให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพ และมีรายได้ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เคยอาศัยการท่องเที่ยวมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการตลาดอย่างงดงาม จนเป็นที่รู้จักในฐานะ “สยามเมืองยิ้ม” และประเทศไทยได้กลายมาเป็นสถานพักผ่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลกซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙^๒ เกี่ยวกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวม ของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาท เช่นเดียวกัน ซึ่งในปี ๒๕๕๒ ประเทศไทยมีรายได้ จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ ๕๒๗,๓๒๖ ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ ๘.๕ ของมูลค่า ส่งออกรวม (ร้อยละ ๕๑.๑ ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๕.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า ๒ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖-๗ ของแรงงานทั้งระบบ ๑ รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ชนบทตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชยการขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทยมีแนวโน้มชะลอลงตามภาวะเศรษฐกิจโลกดังนั้นในการจัดทำแผนและนโยบาย พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศจึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายที่ดี คือ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และ

^๒ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙.

ประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมในสถานที่ท่องเที่ยวและได้ความรู้มีความเข้าใจด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวและ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

ในภาคเหนือดินแดนล้านนา ซึ่งตั้งอยู่ในภูมิศาสตร์ของการท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในดินแดนที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ และกลิ่นไอของความงดงามทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนียภาพและเป็นดินแดนทางพระพุทธศาสนาแต่ดั้งเดิมยาวนาน ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งหลายมุ่งที่จะมาเยี่ยมชมวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละวัดนั้นยังทรงคุณค่าเป็นพุทธสถานที่อธิบายถึงพุทธประวัติ ความเคารพอย่างสูงยิ่ง จนออกมาเป็นคุณค่าทางพุทธศิลป์ทั้งหลาย ภายใต้อารยธรรมยุคสมัยต่าง ๆ ตามภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ในท้องที่ต่าง ๆ ของดินแดนล้านนาที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งในและต่างประเทศมีจำนวนมากขึ้น อันเนื่องมาจากการกระตุ้นทางเศรษฐกิจในประชาชนได้ท่องเที่ยวในประเทศและกระตุ้นประชาสัมพันธการท่องเที่ยวทั้งในอาเซียนและทั่วโลก นอกจากนี้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดวาอารามในดินแดนล้านนาและชุมชนที่มีความหลากหลายในดินแดนล้านนาด້วย

ในการศึกษาของพระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ^๓ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร” ภายใต้การสนับสนุนของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวไทยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๒ ที่ผ่านมา พบว่า รูปแบบและกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้น มีแนวทางการพัฒนาและรูปแบบที่เหมาะสม ๔ ประการ คือ ๑) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเที่ยวชมสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และการเที่ยวชมบริเวณ ๒) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธ เป็นลักษณะของการไหว้พระ การท่องเที่ยวตามเทศกาลและวันสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของไทย และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมที่มีอยู่ภายในวัด ที่อาศัยความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ความต่อเนื่องของการสืบสานประเพณี ความเป็นมาของประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องดึงดูดใจในการเที่ยวชม ๓) รูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาความรู้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวของผู้ที่สนใจในลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม เช่น พุทธศิลป์ สถาปัตยกรรม เป็นต้น

จากการท่องเที่ยวที่มีหลากหลายรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็น การท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรม บนฐานของต้นทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ชาวบ้านในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ท่ามกลางนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนขนานรับและลงไปส่งเสริมสนับสนุน บางครั้งเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน งบประมาณกระจุกไม่กระจาย บุคลากรขาดความพร้อมในเรื่องความรู้และทักษะที่จะเข้าไปทำงานเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างทันที่วงที่ และขาดความต่อเนื่องในการทำงานจึงเป็นประเด็นสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว

^๓ พระมหาสุทิตย์ อาภากร และคณะ ผลงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร”. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๑-๒๕๕๒.

๑๐๒ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑)

ที่จะต้องเกิดจากความร่วมมือและสนับสนุนทั้งจากองค์กรภาครัฐ เอกชน ชุมชนในท้องถิ่นเป็นการสร้างความเข้มแข็งร่วมกันและเพื่อความยั่งยืนต่อไป

จากข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งเป็นลักษณะของการเดินทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม จึงเป็นที่มาของการศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นในล้านนา โดยวิเคราะห์ถึงนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของทุกภาคส่วนในล้านนาและศึกษาแนวทางการบูรณาการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนาจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีฐานสนับสนุนจากนโยบายของรัฐเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา
๒. เพื่อศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชากรรัฐในล้านนา
๓. เพื่อวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา

การออกแบบการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการกำหนดขอบเขตการวิจัย คือ

๑. ขอบเขตด้านพื้นที่ คณะผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาใน จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่

๒. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจำแนกไว้ดังนี้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาข้อมูล คือ ผู้อำนวยการท่องเที่ยวจังหวัดละ ๑ ท่านรวมเป็น ๓ ท่าน นายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดละ ๑ ท่านรวมเป็น ๓ ท่าน เจ้าอาวาสจังหวัดละ ๓ รูปรวมเป็น ๙ รูป รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๑๕ รูป/คน

๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาที่สำคัญ คือศึกษานโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชากรรัฐในล้านนาและวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา

๔. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนมกราคมถึง กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

๕. วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๖. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย

การวิเคราะห์เอกสารวิชาการทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวของประชารัฐ ในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวของประชารัฐ วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนาจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากปฐมภูมิ

ผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยเชิงเอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า

๑. ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ ๒ เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสามพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐ ใน ๓ ยุทธศาสตร์ พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐ ซึ่งรัฐบาลได้นำหมันหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและ Small and Medium Enterprise (SME) มีเป้าหมายหลัก คือ เพิ่มการกระจายได้ ยกย่องรายได้อันการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่นและร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism

Professionals: ASEAN MRA on TP: MRA-TP) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ครอบคลุมระยะเวลาถึง ๓ ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ดัชนีชี้วัด สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ๓ ยุทธศาสตร์และทั้งสามยุทธศาสตร์ครอบคลุมการจัดการท่องเที่ยวทุกระบบ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกระจายลงทุกภูมิภาคของประเทศ

๒. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๒ พบว่า ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลปี พ.ศ.๒๕๕๘ เพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยรวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐ ถือว่าเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งประเทศและสิ่งที่รัฐบาลประกาศและกำหนดนั้นยังพบข้อประเด็นที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอย่างแท้จริงหลายประการ เช่น ทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นรัฐบาลควรตรวจสอบความต้องการของท้องถิ่นทุกจังหวัดของประเทศ ที่ผ่านมา พบว่าทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับคณะกรรมการวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่มัคคุเทศก์อาสา โดยที่วัดพื้นที่เป็นผู้เชื้อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และ พบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งนับได้ว่าภาครัฐยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ถึงแม้ว่าภาครัฐได้ประกาศในเชิงพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

๓. ผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓

๑) ผลการวิเคราะห์จากเอกสาร เชิงปฐมภูมิการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ โดยภาพรวม พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา นั้นเป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชากรรัฐซึ่งรัฐบาลได้นำหลักเศรษฐกิจ

พอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลักคือ เพิ่มการกระจายได้ ยกระดับรายได้ด้านการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยว สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นระบบเทคโนโลยีการใช้สื่อ Social Media มุ่งตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัยและผู้พิการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น และร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน (MRA) ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ครอบคลุมระยะเวลาถึง ๓ ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบันและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ๓ ยุทธศาสตร์ด้วยกัน

๒) ผลการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ในพื้นที่ภาคเหนือ พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์/สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณมาจากเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุทิศถวายเป็นสำคัญ ภาครัฐยังไม่มียกงบประมาณสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้านการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนจะต้องนำโครงการของวัดและชุมชนเข้าบรรจุในแผนปฏิบัติการขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่นั้น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงให้การสนับสนุนบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยแก่วัดต่าง ๆ ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นๆ และ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อมูลหมายเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า

๓) บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ โดยทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการ

จัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับ พระเทพสิทธินายก (ชื่น ปญญาโร,ปธ.๖) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทโดยตรง เช่นเดียวกับ พระชยานันท์หมณี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเอง ทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกัน

๔) ภาครัฐได้ประกาศนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ พบว่า เป็นการพัฒนานโยบายของ ภาครัฐที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศทั้งสามเรื่องคือสามพลังของประชารัฐและนโยบายการ ท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ แต่เป็นภาคทฤษฎีที่ยังจำเป็นต้อง ไม่ได้อย่างเป็นทางการด้วยรัฐบาลประกาศเป็นรายภาคและรายจังหวัด สำหรับการสนับสนุน การท่องเที่ยวขึ้นไม่ได้กำหนดลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรายจังหวัดที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวก็ประกาศเป็นภาพรวมส่วนการจัดการท่องเที่ยว เชียงวัฒนธรรมยังไม่ได้ประเด็นชัดเจน อีกประการหนึ่ง พบว่า สัดส่วนของงบประมาณที่จะ สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่ได้ระบุในเชิงการปฏิบัติของพื้นที่แต่ละจังหวัด และรูปแบบกระบวนการต่าง ๆตามระเบียบของราชการ ปัจจุบันในพื้นที่ของการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มี พื้นทางวัฒนธรรมสำคัญของล้านนาล้วนแต่ได้ดำเนินการด้วยตัวเองจากทุนของพื้นที่ คือ พระสงฆ์ วัตถุประสงค์ บุคลากร จากคณะศรัทธา คณะกรรมการวัดและต้นทุนทางการเงินจากต้น บัญของการบริจาคโยมอุปัฏฐากและนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญทางภาครัฐเข้าเพียงให้คำแนะนำ การจัดการภายในวัดและการประชาสัมพันธ์ด้วยการบรรจุรายชื่อวัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรม ในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดเท่านั้น และพื้นที่ที่จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ล้วนแต่มีความต้องการที่จะรับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นรูปธรรมชัดเจนผู้วิจัยจึงสรุป จากการลงพื้นที่สอดรับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา ดังนี้

๑. ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายของประชารัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และนำมาปฏิบัติไม่ได้ ควรปรับแก้ไขนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ให้ลงสู่ภาคปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็น ระบบ

๒. กระบวนการจัดการของแต่ละจังหวัด พบว่า แต่ละวัดดำเนินการด้วยตัวเองจาก คณะของพระสงฆ์ คณะศรัทธา วัด คณะกรรมการวัด โยมอุปัฏฐากวัด สถานศึกษา จิตอาสา ที่เป็นเยาวชนของการเป็นมัคคุเทศก์ งบประมาณจากโยมอุปัฏฐากวัดจากการบริจาคของ นักท่องเที่ยว

๓. การมีส่วนร่วมของภาครัฐตามนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ พบว่า ยังเป็นเพียงทฤษฎี ไม่สามารถลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแต่ละพื้นที่จะเป็น ผู้เชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม

๔. ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ที่รัฐบาลประกาศนโยบาย พบว่า บทบาทที่ภาครัฐเข้าเกี่ยวข้อง คือ การให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การบรรจุรายชื่อ วัดสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด การให้แต่ละพื้นที่ได้ส่ง โครงการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

๕. สิ่งแต่ละพื้นที่ต้องการความสนับสนุนจากนโยบายสามพลังของประชารัฐและนโยบายการท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ คือ พบว่า มีความต้องการให้มีการจัดอบรมภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์ตามวัดต่าง ๆ ในล้านนาในรูปแบบเดียวกันโดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการอบรม และปัจจุบัน พบว่ามีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงรายและวิทยาลัยสงฆ์น่านเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ส่งคณาจารย์ลงสอนภาษาอังกฤษการท่องเที่ยวให้กับมัคคุเทศก์จิตอาสาที่เป็นกลุ่มเยาวชนของวัดต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่มาเป็นระยะเวลาสองปี มาแล้ว

อภิปรายผล

จากผลของวิจัยและการวิเคราะห์เอกสารตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ นโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชารัฐในล้านนา พบว่า ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวของประเทศโดยได้กำหนดกรอบการทำงานอยู่ ๓ เรื่องที่สำคัญของประเทศ คือ การกำหนดนโยบายสามพลังประชารัฐ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลและกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๐ และ พบว่า เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของประชารัฐซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเน้นภาคเศรษฐกิจ อาชีพ รายได้ความร่วมมือและชุมชนเข้มแข็ง ในด้านท่องเที่ยวมีคณะทำงานด้านการส่งเสริมท่องเที่ยวและSME มีเป้าหมายหลัก สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึงปัจจุบัน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศและกระจายเชื่อมโยงเมืองหลักเมืองรอง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายอาสาสมัครตำรวจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น ร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา

พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับที่รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ครอบคลุมระยะเวลาถึง ๓ ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

๒. ผลการศึกษานโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาในภาพรวมนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนาในสามจังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ พบว่า ทั้งสามจังหวัดล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพัฒนาตามลำดับ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเองจากต้นทุนที่มีอยู่ของแต่ละจังหวัดในลักษณะที่แต่ละวัดดำเนินการจัดการร่วมกับพระสงฆ์คณะกรรมการวัด โยมอุปฐากวัด โดยใช้งบประมาณจากการทำงานบุญของวัดและเงินบริจาคของนักท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในท้องถิ่นเข้าไปสนับสนุนการให้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษแก่แม่คหบดีคฤหาสน์ โดยที่พื้นที่เป็นผู้เชื่อเชิญภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วม และพบว่า ภาครัฐยังมีส่วนพัฒนาในอัตราที่น้อยอยู่มาก คือ เข้าไปสนับสนุนในด้านเอกสาร ข้อเสนอแนะ การประชาสัมพันธ์และการบรรจุรายชื่อวัดไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แต่ละวัดในพื้นที่ส่งโครงการที่จัดการท่องเที่ยวบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เป็นสำคัญ ภาครัฐยังเข้าไปมีบทบาทต่อการจัดการท่องเที่ยวที่น้อยอยู่มาก ไม่สอดคล้องกับที่ ภาครัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๓. วิเคราะห์จากเอกสารเชิงประจักษ์มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ พบว่า ในเชิงเอกสารจึงสรุปผลของนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชาชนในล้านนา เป็นไปตามกลไกของนโยบายการพัฒนาสามพลังของภาครัฐซึ่งรัฐบาลได้นำมามีผลหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา สอดรับกับนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวจนถึง ในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐ ครอบคลุมระยะเวลาถึง ๓ ปี ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ๓ ยุทธศาสตร์ ในเชิงพื้นที่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ล้วนแต่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองโดยความร่วมมือของพระสงฆ์- สามเณรในวัดและคณะกรรมการวัด ปู่อาจารย์วัด ผู้รู้ในชุมชน ในส่วนของงบประมาณเป็นเงินทำบุญบริจาคของนักท่องเที่ยวและโยมที่อุทิศถวายเป็นกำลังสำคัญของวัด ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรง มีเพียงสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การจัดการระบบของวัด การประชาสัมพันธ์ การทำแผนพับ การบรรจุรายชื่อวัดที่จัดการท่องเที่ยวไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนในด้าน การดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับท่องเที่ยวซึ่งวัดและชุมชนบรรจุในแผนปฏิบัติการของ

ส่วนงานรัฐในพื้นที่นั้น และ พบว่า ภาครัฐไม่ได้สนับสนุนด้านงบประมาณโดยตรงและปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งของการนำงบประมาณภาครัฐมาดำเนินการ คือ ขั้นตอนมาก ยุ่งยาก ไม่มีผู้ประสานงาน ทางวัดไม่มีบุคลากรที่รู้ข้อกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการเงินของภาครัฐทำให้ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกิดความล่าช้า บทบาทของภาครัฐเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา พบว่า ปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ ทางวัดจะเป็นผู้เชิญหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทที่เกิดจากภาครัฐเองสอดคล้องกับพระเทพสิทธินายก(ชื่น ปัญญาโร,ปธ.๖) กล่าวว่า ภาครัฐไม่ได้เข้าไปมีบทบาทกับโดยตรงเช่นเดียวกับพระชยานันท์มณี กล่าวว่า ทุกครั้งที่จัดกิจกรรมทางวัดจะเป็นผู้เชิญภาครัฐเองทั้งสิ้นและพระครูสันติธรรมวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดเชียงมั่นก็กล่าวถึงภาครัฐไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทั้งสามจังหวัดยังมีความต้องการจากภาครัฐมากหลายประการดังผลการวิจัยเบื้องต้น จึงถือว่ายังไม่สอดคล้องกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่จะเพิ่มรายได้ให้ประเทศ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพคนไทย และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัย

๑. ใต้องค์ความรู้จากการจัดการนโยบายและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา
๒. ได้ทราบนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวประชากรรัฐในล้านนาของภาครัฐ
๓. ได้ทราบและใต้องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรัฐในล้านนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาในเชิงลึกโดยเข้าไปประจำในพื้นที่แห่งละ ๒ สัปดาห์ เป็นอย่างน้อย เพื่อที่จะได้ข้อมูลในเชิงประจักษ์เพื่อทำการเปรียบเทียบในรายจังหวัด
๒. ควรเพิ่มระยะเวลาของการศึกษามากกว่า ๑ ปีงบประมาณจากผลของการวิจัยท้องถิ่นยังไม่ได้การสนับสนุนอย่างเต็มที่จากภาครัฐจากการที่รัฐบาลประกาศนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๑๑๐ วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑)

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙.**

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๐.**
กรุงเทพฯ. กรกฎาคม ๒๕๕๘.

กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ ดร.และศรัณยา แสงลี้มสุวรรณ. รายงานวิจัย เรื่อง **การท่องเที่ยวเชิง
มรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยกรุงเทพและมหาวิทยาลัยบูรพา.**
๒๕๕๕.

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร และคณะ. ผลงานวิจัยเรื่อง **“รูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทวัดในกรุงเทพมหานคร”.**มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒.

